

NØVN

Politiski nýskiparin fyllir áttati

Fáur politikkarar hefur slóðað fyrri so mongum nýskipanum til frama føroyska løntakaran sum føðingardagsbarnið, Jákup Lindenskov.

Í dag fyllir Jákup Lindenskov, sum hefur laðað nakrar av størstu varðunum á sosiala økinum, 80 ár. Líka frá tí hann varð valdur á ting 25 ára gamal, til hann gavst fyrri 19 árum síðani, virkaði hann fyrri stevnuni at skapa sosialt rættvísi.

Hann er ein av mongu hugsjónarmonnunum, sum hava mannað politiska liðið hjá Javnaðarflokkinum. Teir høvdu hugsjónir um at skapa eitt betri samfelag, samstundis sum teir væl dugdu at fyrisita samfelagið á ein skynsaman hátt.

Í dag taka tey flestu hesar skipanir sum sjálfvylgjur, men tá hesar skipanir komu, vóru tær slóðbrótand. Sum landsstýrismaður í arbeiðsáramálum, sosial- og ídnaðarmálum smíðaði hann saman við embætismonnum í landsstýrinum uppskotið um heimahjálpi fyrst í sjeytiárunum. Hetta var eitt stórt framstig fyrri tey eldru.

Miðskeiðis í sjeytiárunum fingi vit lógina um arbeiðsáramálum, sum var eitt stórt tak fyrri arbeiðandi fólkið. Men ein upp aftur størri nýskipan fyrri tey tímaløntu var lógin um sjúkradagpening fyrri tey tímaløntu í seinru helvt í sjeytiárunum. Skipanir, sum Jákup eisini gekk á odda fyrri at fáa fram.

Tá uppskotið um dagpeningaskipanina var frammi á landsfundi Javnaðarflokksins í 1978 vóru tað fleiri tímalønt, sum høvdu ilt við at trúgva, at Javnaðarflokkurin fór at fáa uppskotið fram, tí uppskotið miðaði eftir, at arbeiðsgevarar eisini rindaðu ein part. Hesum tók tann borgarligi flokkurin í landsstýrinum, sum tá sat, ikki undir við. Hetta var annars eitt krav frá donsku stjórnini,

Jákup Lindenskov segði lögtinginum farvæl á løgtingsvalinum í juli 1994, tá hann ikki stillaði upp aftur

men úrslitið varð ein semja sum vist klípti tveir teir fyrstu sjúkradagarnar burur. Tað merkti so, at privat og alment lønt ikki vórðu javnsett, tá sjúka var.

Havi nevnt tríggar varðar, sum tá vóru á dagsskránni hjá Javnaðarflokkinum og arbeiðararørsluni. Aðrar ábøtur vórðu eisini gjørdar á sosiala økinum, eitt nú varð sosiala fyrisitingin yvirtikin og Almennastovan skipað.

Jákup slóðaði eisini fyrri nýskipanum á vinnuøkinum. Hann og Javnaðarflokkurin ásannaðu, eins og gjørt varð frammanundan, at grundarlagið undir vælferðarsamfelagnum er eitt gott og trygt vinnulív.

Hann gekk tí á odda longu fyrst í sjeytiárunum at stovna Ídnaðargrunnin, sum fekk stóran týðning í arbeiðnum at byggja upp nýggjar og aðrar vinnutættir og vinnuvirki, eins og landsstýrið, hann sat í, eisini setti skipanir í verk at stuðla upp undir føroyskt skipasmíð.

Meningargrunnurin varð eisini stovnaður í hansara tíð eftir uppskoti frá Tjóðveldisflokkinum.

Fáur politikkarar kann vísa á so nógvar slóðbrótandi

nýskipanir sum føðingardagsbarnið. Men hetta er ikki nakað, hann reypar um, tí soleiðis er hann ikki. Flokkurin hjá honum hevði álit á honum og valdi hann í landsstýrið, og í landsstýrinum prógvaði hann, at tað bar til at fremja nøkur mál hjá flokkinum við tí politiska handalagnum, sum skal til, og sum hann hevði.

Men Jákup var, kunnu vit siga, longu avlærdur, tá flokkurin skeyt upp at velja hann og Villa Sørensen í landsstýrið 22. november í 1968. Hetta hendi, tí landsstýrið varð umskipað, eftir at Petur Mohr Dam, lögmaður og floksformaður, andaðist 8. november, og Kristian Djurhuus, úr Sambandsflokkinum, tók við sum lögmaður.

Í tey átta árin, Jákup hevði sitið sum løgtingsmaður, hevði hann havt góðar lærumeistarar í javnaðarflokkinum sum P.M. Dam, J. Fr. Øregaard, J.P. Davidsen og J. Danbjørg. Hesir vóru við til at gera Javnaðarflokkin til størsta flokkin á valinum í 1958 við tveimum høvuðsvallyftum - fólkapersjón og arbeiði til allar hendur.

Undan valinum hevði

Javnaðarflokkurin skotið upp at seta eina fólkapersjón í gildi í Føroyum, eins og sosialdemokratisku arbeiðaraflokkarir høvdu gjørt tað í øðrum norðurlondum, men uppskotið fall. So nú var at brúka uppskotið í valstríðnum, og tað varð gjørt so dyggiliga. Og hitt uppskotið var eisini heilt natúrligt fyrri ein arbeiðaraflokk, tí fleiri túsund føroyskir arbeiðarar, fiskimenn og handverkarar noyddust at fara til Íslands og Grønlands at arbeiða ella fara við norskum, íslenskum, bretskum og týskum fiskiskipum og trolarum.

Jákup taldist millum teir átta tinglimirnar, Javnaðarflokkurin fekk á valinum. Flokkurin skipaði landsstýrið saman við Sambandsflokkinum og Sjálvstýrisflokkinum og við Petur Mohr Dam sum lögmanni og farð varð undir størstu uppbyggingarskeið í føroyskari søgu.

Eftir einum valskeiði fekk landsstýrið bast arbeiðsloysinum. Ferð fekst á ætlanina at endurreisa føroyska fiskiskipaflotan, flakavirki vórðu bygd, almenn arbeiði, t. d. studentaskúlin og landssjúkrahúsið, vórðu

sett í verk, eins og farið varð undir at byggja fleiri vegir og havnir kring landið.

Á sosiala økinum hendi eisini ein kollvelting. Tað eydnaðist P. M. Dam í samráðingum við donsku stjórnina at fáa danir at rinda helvtina av kostnaðinum fyrri tær sosialu nýskipanirnar, sum vórðu settar í verk - fólkapersjónin, avlamispenjónin og einkjupensjónin.

Frammanundan vísti útrokningarnar hjá Kristiani Djurhuus, sum umsat figgjar-mál, at kostnaðurin gjørdist ov høgur, og at figgjarlógin helst endaði á 20 milliónum ella omanfyri. P. M. Dam fór so at samráðast við donsku stjórnina, og samráðingarnar bóru á mál. Tað hevði Kristian Djurhuus ikki roknað við, hevur hann sagt undirritaða.

Henda søguliga gongd sigur okkum, at føðingardagsbarnið sum politikari hevur verið við til at byggja upp føroyska vælferðarsamfelagið frá byrjan - ja, flyta føroyska samfelagið frá einum meira ella minni til afturskomnum samfelag til eitt nútímans vælferðarsamfelag.

Við valið í 1962 fekk Jákup saman við Javnaðarflokkinum eitt upp aftur betri úrslit, men tað eydnaðist ikki at skipa landsstýrið, tí sjálvstýrisflokkarnir høvdu meiriluta á tingi og skipaðu »sjálvstýrislandsstýrið«. Tað lat seg gera, tí Sjálvstýrisflokkurin valdi sjálvstýrisflokkarnar fram um »heimastýrisflokkarnar«.

Á valinum í 1966 valdu javnaðarveljarar í Suðurstreymoy formannin í arbeiðsmannafelagnum, Martin Joensen, á ting. Jákup fór so aftur til arbeiðs á

Tryggingarsambandinum, har hann hevði fingið útbúgving, men tað skeiðið vardi bara tvey ár. So varð aftur boð eftir honum, sum skrivað er fyrst í greinini, og hann varð valdur í landsins stýri.

Eftir 11 ár í landsstýrinum stillaði flokkurin Jákup upp til fólkatingsvalið í 1979. Hann varð valdur, og sat í fólkatinginum í seks ár, eitt skifti sum varamaður. Á fólkatingi vann hann sær eisini virðing og fekk framt ta skipan, sum gav føroyskum útisiglarum krígspensjón, sum teir ikki høvdu fingið, men sum teir høvdu rætt til.

Jákup hevur verið ein av fremstu monnunum í føroysku javnaðarørsluni, bæði sum politikkarar og á annan hátt. Eitt skifti var hann blaðstjóri á Sosialinum, eins og hann skrivaði nógvar politiskar greinir øll árin, hann var í politikki. Sum limur í blaðnevndini hjá flokkinum var hann við til at fáa prentsmiðjuni nýggja útgerð í sjeytiárunum og gera blaðið meiri nútímans við løntum blaðfólkum. Tá varð grundin lögð til tann Sosoalin, vit kenna í dag.

Politiskt hevur Jákup altíð verið hóvligur. Hann var ikki harðmæltur í orðaskiftum, men afturímóti fekk hann nóg av skafti. Hann var hvørki at finna í høgrella vinstraveingin í javnaðarflokkinum, men afturímóti kann sigast, at hann var tann sanni javnaðarmaðurin. Við atlit at spurninginum um ríkisfelagsskapin, so var og er hann millum heima-stýrismenninar, sum ikki glaðbeintir taka undir við yvirtøkum og óktum ábyrgdum, hóast hann var við til at fremja fleiri yvirtøkur í sjeytiárunum. Í Javnaðarflokkinum hevur hann verið heilur, eins og hann hevur verið tað í fráhaldsrørsluni.

Jákup er havnarmaður og veit nóg um fólk, familjur og býlingar í høvuðsstaðnum. Veit nóg at greiða frá og verður tíðum spurður, tá prátið í hitarúminum í svimjihøllini snýr seg sum Havnina og havnarfólk.

Føðingardagsbarnið kann í dag líta aftur á eitt langt, spennandi og hendingaríkt lív, ikki minst í samfelagsins tænastu, har hann hevur laðað varðar og langt mong klípi. Eitt starv sum mong takka honum fyrri.

Góði Jákup, hjartaliga til-lukku!

Jóhann

Jákup Lindenskov og Ellundur Patursson, tá Jákup tók við sum løgtingsformaður í november 1984

Poul Schlüter, Jákup Lindenskov og Knud Heinesen